

GYULAI ERKEL FERENC GIMNÁZIUM ÉS KOLLÉGIUM

HELYI TANTERV
MAGYAR NYELV EMELT
11-12. ÉVFOLYAM

2022

MAGYAR NYELV (EMELT)

Előzetes tudás	<p>Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.</p>
-----------------------	--

Javasolt óraszámfelosztás

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
	Magyar nyelv	Magyar nyelv
9. évfolyam	2	72
10. évfolyam	2	72
11. évfolyam	2	72
12. évfolyam	2	64

OK = Órakeret

9. ÉVFOLYAM

Tematikai egység címe	OK
Kommunikáció, tömegkommunikáció fogalma, eszközei, típusai, zavarai, digitális kommunikáció	22 óra
Nyelvi rendszer, a nyelv grammatikai, szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és idegen nyelvek jellemzői	36 óra
Helyesírási ismeretek	14 óra
Az összes óraszám	72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció fogalma, eszközei, típusai, zavarai, digitális kommunikáció	OK 22 óra
--	--	----------------------

<p>A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása – A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése – A kommunikáció tényezői – A kommunikációs célok és funkciók – A kommunikáció jelei – A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai – A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés
---	--

<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
---	-----------------------------------

<p>A beszédhelyzetnek megfelelő adekvát nyelvhasználat: szövegszerkesztés élőszóban, szó- és beszédfordulatok, kommunikációs helyzetek a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus) megfigyelése.</p> <p>A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az élőszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció.</p> <p>A testbeszéd, a térközsabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban.</p> <p>A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése.</p> <p>A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával.</p> <p>A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció.</p> <p>A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése.</p> <p>Az új „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői.</p> <p>A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés</p> <p>Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái</p> <p>A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök</p> <p>A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei</p> <p>A reklámok hatása nyelvhasználatunkra</p> <p>Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a média társadalmi hatása.</p> <p><i>Etika:</i> fogyasztói társadalom.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> médiatudatosság.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> beszédhelyzetek, dramatikus játékok.</p>
--	--

<p>KULCSFOGALMA K/ FOGALMAK</p>	<p>kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi rendszer, a nyelv grammatikai, szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és idegen nyelvek jellemzői	OK 36 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szó szerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei – A szavak és osztályozásuk – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban – A szó szerkezetek – A mondatrészek – A mondatok csoportosítása – Szórend és jelentés – Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is 	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői.</p> <p>A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése.</p> <p>A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítás.</p> <p>Alaktani sajátosságok: a szótő, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondatszerkezete.</p>

<p>A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése.</p> <p>A szó szerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok.</p> <p>A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében.</p> <p>A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondatszerkesztés a gyakorlatban.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondatszerkezetével.</p> <p>A nyelvi szintek elemzéséről, rendszeréről tanultak fogalmi szintű megnevezése, rendszerező áttekintése.</p> <p>A jelnyelvek (pl.: a sikek jelelése)</p> <p>Fonémák más nyelvekben. A magyar fonémák összevetése a tanult idegen nyelvek fonémáival</p> <p>A hangok hangulata, hangszimbolika</p> <p>A tőtípusok, illetve a toldalékok meghatározása, grammatikai funkcióik</p> <p>Néhány ismert szófaji rendszer bemutatása</p> <p>A szófajváltás, a többszófajúság</p> <p>Rendszermondat, szövegmondat</p> <p>Mondatok elemzése szerkezeti rajzzal</p> <p>A szinteződés, tömbösödés a mondatban</p>		
<p>KULCSFOGALMA K/ FOGALMAK</p>	<p>nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szó szerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Helyesírási ismeretek</p>	<p>OK 14 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Helyesírási alapelvek felismerése, használata, írásjelek adekvát használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése. A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése. A hibajavítási képesség és az önkorrektció fejlesztése.
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei.</p> <p>A szöveg központosításának szabályai, használata, az írásjelek funkciója.</p> <p>Szövegelemzési gyakorlatok a központosítás szerepének tanulmányozására.</p> <p>Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására stb.</p> <p>Idegen szavak helyesírása, a latin betűs szavak átírása.</p> <p>Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban.</p> <p>Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója.</p> <p>A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.</p>	<p><i>Minden tantárgy:</i> helyesírás.</p> <p><i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.</p>
KULCSFOGALMAK/FOGALMAK	Helyesírási alapelv, nyelvi norma.

10. ÉVFOLYAM

Tematikai egység címe	OK
A szöveg fogalma, típusai; szövegkohézió, szövegkompozíció, szövegfajták	26 óra
Stilisztika-stílusrétegek, stílusesszközök, szóképek, alakzatok	24 óra
Szövegértés, szövegalkotás	22 óra
Az összes óraszám	72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg fogalma, típusai, szövegkohézió, szövegkompozíció, szövegfajták	OK 26 óra
--	---	----------------------

<p>Előzetes tudás</p>	<p>A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken.</p> <p>A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélt és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szöveg fogalma, jellemzői – A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek – A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje – Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői – Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás – A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése – A helyesírási készség fejlesztése – Helyesírási szótárak használatának tudatosítása – A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák – Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos – Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás – A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb. – Az esszé

<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
---	-----------------------------------

<p>A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése.</p> <p>A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek.</p> <p>A szövegértelelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje.</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint.</p> <p>A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra.</p> <p>A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a forrásszövegek típusai.</i></p> <p><i>Idegen nyelvek: az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</i></p> <p><i>Biológia-egészségtan; fizika; kémia; földrajz: a</i></p>
---	--

<p>A szóbeli és írott szövegek szerepe, minősége, eltérő jegyei.</p> <p>A szövegfonetikai eszközök és az írásjegyek szövegértelmező szerepe.</p> <p>Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői.</p> <p>A szövegtípusok általános jellemzőinek felismertetése, az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése és megnevezése.</p> <p>Az internetes adatkeresés, szövegkutatás, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás.</p> <p>A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.</p> <p>Szövegsemantika</p> <p>A szöveg és a szöveget kiegészítő, nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata</p> <p>Szöveg és vizualitás: képversek, konkrét költészet</p> <p>Intertextualitás: a szövegek transzformációi (pl. mém)</p>	<p>természettudományos ismeretterjesztő szövegek témahálózata, szókinccse, felépítése.</p>
--	--

KULCSFOGALMA K/ FOGALMAK	szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.; esszé
-------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stilisztika, stílusrétegek, stílusezközök, szóképek, alakzatok	OK 24 óra
Előzetes tudás	Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stiláris különbségek felfedeztetése – Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás – Stílusgyakorlatok – A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése – Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben – A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása – A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása – A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése – Szótárhasználat fejlesztése – A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező – Motivált és motiválatlan jelentés – A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk – A mondat- és szövegjelentés 	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A jellegzetes stílustípusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. a társalgás bizalmas vagy közömbös), felismerése, hatásának elemzése.</p> <p>A nyelvi szintek alkalmi és a szótárakban jelölt állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban.</p> <p>A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel.</p> <p>A szövegek stílusának, jelentésének a befogadóra tett hatásának (stílushatás) megtapasztalása, vizsgálata; stílusgyakorlatok, szövegtranszformációk.</p> <p>A stíluselemek, stíluseszközök szerepének értelmezése művészi és mindennapi szövegekben (jelentésfeltáró, hatáselemző gyakorlatok).</p> <p>A helyzetnek, kommunikációs célnak megfelelő stíluseszközök tudatos használata a szövegalkotásban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; fizika; kémia; földrajz:</i> metaforák a</p>

<p>A metafora funkciója és használata a mindennapi, továbbá a publicisztikai és a tudományos nyelvhasználatban.</p> <p>Mindennapi stilisztikánk: társadalmi elvárások és megnyilatkozásaink stílusa</p> <p>Stílusparódia</p> <p>Korstílusok, stílusirányzatok</p> <p>Az írásképek stilisztikai hatásai</p> <p>Egyéni szóalkotások stilisztikai hatása</p> <p>Összetett képrendszerek, képi hálózatok, jelképrendszerek</p>	<p>természettudományok és szövegekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> nyilvános megnyilatkozások, különféle műsortípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p><i>Informatika:</i> kézikönyvhasználat.</p>
--	---

KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK	<p>stílus, stilsztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás	OK 22 óra
Előzetes tudás	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<p>A szöveg tartalmának, céljának megfelelő jegyzetelési technika kialakítása. A társalgás általános szerkezetének, szabályszerűségének megfigyelése. A leggyakoribb hivatalos szövegtípusok szerkezetének, formájának megismertetése, tárgyyszerű és funkcionális hivatalos szövegek alkotásának képessége. Az esszéírás technikájának megismerése és alkalmazása különböző témájú és típusú esszé írásakor. A kritikai gondolkodás és a felelősségérzet fejlesztése elektronikus, internetes szövegtípusok hitelességének, megbízhatóságának vizsgálata, az internetes szövegek adta nyilvánosság etikai, jogi kérdéseinek értelmezése során.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

<p>Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szöveg-feldolgozási mód megválasztásával. A szöveg és kép összefüggése. Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk.</p> <p>Különböző magánjelleű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Szövegátalakító gyakorlatok szempontváltással, a kommunikációs célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés.</p> <p>Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: esszéírás.</i></p> <p><i>Valamennyi tantárgy: vázlatírás, jegyzetelés.</i></p> <p><i>Informatika: információkezelés, forrásfelhasználás,</i></p>
--	--

<p>az idézés szabályai.</p> <p>Önálló, több forrástípusra is kitérő könyvtári anyaggyűjtés (katalógus- és adatbázis-használat, forráskiválasztás, visszakeresést biztosító jegyzetelés) és az információknak a feladatnak megfelelő alkotó és etikus felhasználása. Pontos forrásmegjelölés.</p> <p>Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.</p> <p>A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai.</p> <p>Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közzéadási szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadáskor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.</p> <p>Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).</p>	<p>hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>
---	--

<p>KULCSFOGALMA K/FOGALMAK</p>	<p>Hivatalos levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, meghatalmazás, elismervény. Esszé, értekezés, tanulmány.</p>
---------------------------------------	--

11. ÉVFOLYAM

Tematikai egység címe	OK
Retorika-beszéd-fajták, a beszéd felépítése, érvelés	22 óra
Nyelv és társadalom-a nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	16 óra
Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	14 óra
Szövegalkotás	20 óra
Az összes óraszám	72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	OK
Retorika-beszéd-fajták, a beszéd felépítése, érvelés	22 óra

Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban – A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése – Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése – A szónok tulajdonságai, feladatai – A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig – Az érv, érvelés, cáfolat megértése – Az érvelési hibák felfedeztetése – A hatásos előadómód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása – Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	----------------------------

<p>A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása.</p> <p>A szónok tulajdonságai, feladatai.</p> <p>A szónoki beszéd kommunikációs funkciói.</p> <p>A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig.</p> <p>Az érv felépítése.</p> <p>Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése.</p> <p>Az érvelési hibák.</p> <p>A cáfolat módszerei.</p> <p>A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése.</p> <p>A hatásos előadásmód eszközei.</p> <p>Az előadás szemléltetésének módjai: bemutatás, prezentáció stb.</p> <p>A hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi (mondat- és szövegfonetikai eszközök) és nem nyelvi kifejezésbeli eszközei a különféle szövegműfajokban, az audiovizuális és multimédiás közlés különböző formáiban.</p> <p>A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák).</p> <p>Közéleti megnyilatkozások retorikája.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a színpadi beszéd retorikai</p>
--	--

<p>Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.</p> <p>Retorika az ókorban</p> <p>Retorika a középkorban</p> <p>Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása</p> <p>A szójáték és a retorika</p> <p>Digitális eszközök, grafikus szerkesztők használata a retorikai szövegek alkotásában.</p> <p>Az előadás szemléltetésének módjai (bemutatás, prezentáció).</p>	<p>elemei, klasszikus monológok értelmezése.</p> <p><i>Matematika:</i> bizonyítás, érvelés, cáfolat.</p>
--	--

<p>KULCSFOGALMA K/ FOGALMAK</p>	<p>retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédfajták; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése</p>
--	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom-a nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma	OK 16 óra
Előzetes tudás	A személyes és a tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, stílusrétegek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása – A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése – A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése – A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata 	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
--	--------------------------------

<p>Fejlődési irányok, változások a mai magyar nyelvben. Nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználat. A nyelvi tervezés elvei és feladatai.</p> <p>A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, szinterei; a nyelvi norma.</p> <p>A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk.</p> <p>A köznyelv jellemzői, használati területe.</p> <p>A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókincse.</p> <p>A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk.</p> <p>A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői.</p> <p>A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései.</p> <p>A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása.</p> <p>A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra.</p> <p>Az adott nyelvjárási terület és a nyelvi norma eltérései.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi nemzetiségek, bevándorló magyarság, szórványmagyarság kialakulásának történelmi, társadalmi okai, tendenciái.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> az információs társadalom, mediatizált nyelvhasználat.</p> <p><i>Földrajz:</i> a nyelv területi tagolódása.</p>
---	---

KULCSFOGALMA K/FOGALMAK	nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjáráások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv	OK 14 óra
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése – A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel
---	---

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása.</p> <p>A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe. Az udvariassági formák használata.</p> <p>A pragmatika mint a nyelvre irányuló funkcionális nézőpont Kommunikáció és pragmatika</p>	<i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.
KULCSFOGALMA K/FOGALMAK	megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	OK 20 óra
Előzetes tudás	<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás.</p> <p>A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete.</p>	

	<p>Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílus eszközök alkalmazása.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás.</p> <p>Esszéírási gyakorlatok.</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel).</p> <p>Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével.</p> <p>Az érvelő esszé szerkezete.</p>		<p><i>Informatika:</i></p> <p>szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek.</p>
<p>KULCSFOGALMA</p> <p>K/ FOGALMAK</p>	<p>Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.</p>	

12. ÉVFOLYAM

Tematikai egység címe	OK
Általános nyelvészeti ismeretek	14 óra
Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek	12 óra
Szótárhasználat	4 óra
Felkészülés az érettségire	20 óra
Összefoglalásra, gyakorlásra, ismétlésre szánt OK	14 óra
Az összes óraszám	64 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek	OK 14 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<ul style="list-style-type: none"> – a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban – a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek – a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése – a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya – nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása 	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége.</p> <p>A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része.</p> <p>A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése).</p> <p>Nyelvi identitás.</p> <p>Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv összetevői.</p>

<p>A nyelv szerepe a világról formált tudásunkban, gondolkodásunk alakításában.</p> <p>A nyelv szerepe a memória alakításában.</p>	
<p>KULCSFOGALMA K/FOGALMAK</p>	<p>Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvemlékek</p>	<p>OK</p> <p>6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma, a nyelv területi tagolódása, nyelvjáráások.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<ul style="list-style-type: none"> – A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Az interdiszciplináris tudatosság fejlesztése a nyelvtörténeti, irodalom- és művelődéstörténeti párhuzamosságok és összefüggések felfedeztetésével – Változás és állandóság nyelvi egyensúlyának megértése – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése – A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek – A magyar nyelv történetének főbb korszakai, és néhány fontos nyelvemlékünk (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>) – A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása 	

<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
---	-----------------------------------

<p>Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei.</p> <p>A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kézirásos és nyomtatott nyelvemlékek.</p> <p>A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ) megismerése, használata.</p> <p>Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei.</p> <p>A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái.</p> <p>A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja.</p> <p>A mai nyelvállapot néhány jellemzője.</p> <p>A 19. század versengő elméletei, az utóbbi évtizedek törekvései a származási modellek felülvizsgálatára („család” és „fa” metaforák kritikája, újabb régészeti és genetikai adatok, stb.)</p> <p>A nyelvhasználat korszerű formái</p> <p>Nyelvi változások a Neumann-galaxisban</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.</i></p>
---	--

<p>KULCSFOGALMAK/ FOGALMAK</p>	<p>nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet</p>
---	--

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Szótárhasználat</p>	<p>OK 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult anyanyelvi ismeretek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>- a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; etika; filozófia; idegen nyelvek: a nyelvről, a nyelvhasználatról szerzett ismeretek.</i></p>

<p>KULCSFOGALMAK/FOGALMAK</p>	<p>értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár</p>
--------------------------------------	---

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Felkészülés az érettségire</p>	<p>OK 20 óra</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - A rendszerező képesség fejlesztése - Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása - A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése 	